

ΤΟΥ **Παναγιώτη Σωτήρη**

Εισήγηση στην εκδήλωση Αριστερά, εξουσία, ηγεμονία: αναζητώντας μια σύγχρονη επαναστατική στρατηγική του 11ου Πολιτικού-Πολιτιστικού *camping* του ΤΝ της ΑΡΑΝ

Το μεγαλύτερο λάθος που μπορεί να κάνει σήμερα μια Αριστερά που εξακολουθεί να θεωρεί τον κοινωνικό μετασχηματισμό πραγματική ιστορική δυνατότητα, είναι να αντιμετωπίσει την πραγματικότητα με πρακτικισμό και εμπειρισμό, ως ένα άθροισμα τακτικών επιλογών, που αφορούν την επικαιρότητα και τις τάσεις της· ακόμη χειρότερα να οικοδομεί την αισιοδοξία ή την απαισιοδοξία της απλώς και μόνο με τέτοιους όρους, να παρασύρεται από τις όποιες συγκυριακές δυναμικές και να μην βλέπει τις υποκείμενες ιστορικές τάσεις.

Το πρώτο ερώτημα που πρέπει να θέσουμε είναι **σε** ποια εποχή ζούμε. Εμείς λέμε ότι είναι μια εποχή κρίσης αλλά και μετάβασης, **εποχή** εξεγέρσεων αλλά και τεράτων.

Ζούμε σε μια περίοδο «αλλαγής παραδείγματος» και μετάβασης σε νέα ιστορική περίοδο, τόσο ως προς τις αντικειμενικές τάσεις, όσο και ως προς το εργατικό κίνημα και την Αριστερά. Είμαστε στο τέλος μιας εποχής και στην ανατολή μιας νέας, χωρίς να είναι σαφές ακόμη πώς θα διαμορφωθούν στο τέλος τα πράγματα.

Η μεγάλη καπιταλιστική κρίση που ξεκίνησε το 2007-8 δεν σηματοδότησε απλώς την

έκφραση των εγγενών αντιφάσεων και του βαθύτερου ανορθολογισμού του κεφαλαιοκρατικού συστήματος. Η μεγαλύτερη και βαθύτερη καπιταλιστική κρίση από τη δεκαετία του 1970 και μετά - κρίση του μοντέλου απόσπασης υπεραξίας, κρίση του ηγεμονικού νεοφιλελεύθερου προτάγματος, κρίση της χρηματοοικονομοποίησης της οικονομίας - ήρθε να συνδυαστεί, ιδίως τα τελευταία χρόνια, με την κρίση του σημερινού υπαρκτού ιμπεριαλισμού και των ιεραρχιών του, με την εμφάνιση εντονότερων παρά ποτέ ανταγωνισμών στην ιμπεριαλιστική αλυσίδα, με τις νέες δυναμικές αποσταθεροποίησης, με τις νέες μορφές κλιμάκωσης των συγκρούσεων

Τι σημαίνει, όμως, ότι ζούμε μια εποχής κρίσης και μετάβασης σε ένα νέο κοινωνικό και πολιτικό «παράδειγμα», αλλά και σε μια νέα αρχιτεκτονική του διεθνούς συστήματος;

Το νέο κοινωνικό «παράδειγμα» οι κυρίαρχες δυνάμεις το φαντάζονται ακόμη με όρους μιας ακραίας νεοφιλελεύθερης «φυγής προς τα εμπρός», με μια προσπάθεια ακόμη μεγαλύτερης συντριβής των αντιστάσεων της εργατικής δύναμης, με πολύ μεγαλύτερη αξιοποίηση των πειθαρχικών διατάσεων της κρίσης, με εντονότερη προσπάθεια για καθολική εκμετάλλευση κάθε διάστασης της εργασίας, της διανοητικότητας, ακόμη και του ελεύθερου χρόνου του συλλογικού εργαζομένου.

Το νέο πολιτικό υπόδειγμα το φαντάζονται με όρους μιας αυταρχικής μεταδημοκρατίας, με τεράστια εκχώρηση ουσιαστικών δικαιωμάτων απόφασης στις αγορές, εγχώριες και διεθνείς, με ενίσχυση και τελειοποίηση των πρακτικών επιτήρησης και καταστολής, με άρση του διαχωρισμού αστυνομικών και στρατιωτικών επιχειρήσεων, με ένταση των «βιοπολιτικών» πρακτικών και παρεμβάσεων (βλ. τη διαχείριση των διάφορων «πανικών» για απειλές κατά της υγείας).

Η νέα αρχιτεκτονική του διεθνούς συστήματος είναι πολύ περισσότερο ανταγωνιστική. Η ηγεμονία μεσοπρόθεσμα θα παραμένει ένα διακύβευμα και έτσι οι επεμβάσεις θα γίνονται όλο και πιο βίαιες, όλο και πιο κυνικές (το επικοινωνιακό μπαράζ γύρω από τα όσα συμβαίνουν στην Ουκρανία είναι ενδεικτικό, όπως και ο εντυπωσιακός κυνισμός της «διεθνούς κοινότητας» στην στήριξη των εγκλημάτων της ισραηλινής κυβέρνησης), αλλά και όλο και πιο ανίκανες να φέρουν την επιδιωκόμενη «σταθερότητα». Το κόστος της αντίστασης αυξάνει, κάτι που η μαρτυρική Παλαιστίνη το αποδεικνύει κάθε μέρα, αλλά την ίδια στιγμή οι κυρίαρχες ιμπεριαλιστικές δυνάμεις αδυνατούν να επιβάλλουν συνθήκη πλήρους καθυπόταξης των λαϊκών κινημάτων.

Ο πόλεμος έτσι επιστρέφει στο προσκήνιο της κοινωνικής και πολιτικής συγκυρίας.

Άλλωστε, δεν έφυγε ποτέ από το προσκήνιο, όμως εξελίξεις όπως αυτές της Ουκρανίας, δείχνουν τις μορφές και τις οξύνσεις που μπορεί να πάρει ο σύγχρονος ιμπεριαλισμός.

Στην πραγματικότητα, είμαστε σε μια εποχή όπου τόσο στο εσωτερικό των καπιταλιστικών κοινωνικών σχηματισμών, όσο και στο επίπεδο του παγκόσμιου ιμπεριαλιστικού συστήματος, αίρονται όλοι οι προηγούμενοι συμβιβασμοί ή ισορροπίες και ως εκ τούτου μπαίνουμε σε εποχή ανακατατάξεων και μετάβασης

Μια τέτοια εποχή κρίσης και μετάβασης, μια εποχή στην οποία γκρεμίζονται προηγούμενες βεβαιότητες και μεγάλες μάζες υφίστανται ριζικές ανατροπές στη ζωή τους, που ακυρώνονται προηγούμενοι συμβιβασμοί, ακόμη και άνισοι, είναι και μια εποχή που σωρεύει εκρηκτικά υλικά. Γι' αυτό και μιλάμε για μια πρωτόγνωρη εποχή εξεγέρσεων, που με προανάκρουσμα το δικό μας Δεκέμβρη του 2008, εκείνη την εκρηκτική «εικόνα από το μέλλον» που συγκλόνησε τον κόσμο, αλλά και μετά με τις Πλατείες, το Occury, τους Ισπανούς Αγανακτισμένους, την Αραβική Άνοιξη – με όλη την τραγικότητά της –, το Πάρκο Γκέζι, τις διαδηλώσεις στη Βραζιλία, τα νέα φοιτητικά κινήματα, όλα αυτά αποτυπώνουν μια βαθύτερη ιστορική τάση, που στον πυρήνα της έχει την εξέγερση της σύγχρονης εργατικής δύναμης, τόσο της ενεργής όσο και της δυνάμει, στο βαθμό που διαρκώς οξύνεται η αντίφαση ανάμεσα στον αυξημένο αλφαριθμητισμό και την μεγαλύτερη παρά ποτέ εκμετάλλευση, καταπίεση και επισφάλεια που υφίσταται.

Ότι αυτή η εξεγερσιακή διάθεση βγαίνει, πέραν φυσικά του αναγκαίου και αναπόφευκτου επικαθορισμού της από εθνικές τάσεις και δυναμικές, με ένα αίτημα κατά βάση δημοκρατικού αυτοκαθορισμού, εξ ου και η συμβολική βαρύτητα της επανοικειοποίησης του δημόσιου χώρου και δυναμικά της δημόσιας σφαίρας, δεν ακυρώνει τη «γείωση» αυτών των τάσεων στις δυναμικές και τις εκρηκτικές αντιφάσεις που διαπερνούν τη σύγχρονη «οντολογία της εργασίας».

Είναι, όμως, και εποχή τεράτων. Και είναι εποχή τεράτων, ακριβώς γιατί, όταν καταρρέουν προηγούμενοι συμβιβασμοί, έστω και αυτοί της εποχής του «υπαρκτού νεοφιλελευθερισμού», τότε εμφανίζονται επίσης η βία, ο κυνισμός, ο φασισμός. Εμφανίζονται ως η στρέβλωση, η παρονομασία της εξέγερσης, μέσα σε ένα πλαίσιο στην πραγματικότητα ενδοσυστημικό. Είναι η επίφαση εξέγερσης που τελικά διεκδικεί μια κυνική, αυταρχική, πατερναλιστική και σε ορισμένες πλευρές κανιβαλική εκδοχή του υπάρχοντος.

Ας θυμηθούμε ότι ο φασισμός ήταν ούτως ή άλλως γέννημα της ίδιας βαθιάς περιόδου κρίσης και μετάβασης που γέννησε και την πρώτη επαναστατική έφοδο στο ουρανό. Αυτό

μπορεί να εξηγήσει την επιστροφή του φασισμού στην Ευρώπη, έστω και με τη μορφή μιας ξενοφοβικής, ευρωσκεπτικιστικής Δεξιάς, που εκμεταλλεύεται τον καταναγκαστικό φιλοευρωπαϊσμό της Αριστεράς, αλλά και την ανάδυση ιδιαίτερα βίαιων αυταρχικά και βαθιά συντηρητικών εκδοχών ένοπλου τζιχαντισμού, που υποκαθιστούν το κενό άλλων μορφών αντίστασης σε αρκετές περιπτώσεις.

Για εμάς η εποχή των εξεγέρσεων και των τεράτων είναι εποχή μεγάλων ευκαιριών αλλά και πραγματικών κινδύνων, δοκιμάζει στρατεύσεις αλλά και αφήνει περιθώρια μια επαναστατική γραμμή να συναντηθεί με μεγάλες κινήσεις μαζών!

Επιτρέπει, για πρώτη φορά μετά από πολύ καιρό, το αίτημα της κοινωνικής δικαιοσύνης να συναντηθεί και να μπολιαστεί με την αμφισβήτηση της αγοράς ως μηχανισμού κοινωνικού παραλογισμού και τη σύγκρουση με την εξουσία του κεφαλαίου μέσα κι έξω από την παραγωγή· το δημοκρατικό αίτημα να γίνει αίτημα συλλογικού κοινωνικού αυτοκαθορισμού και μετασχηματισμού· το αίτημα αντίστασης στις διεθνείς αγορές και τις ιμπεριαλιστικές επεμβάσεις να γίνει αίτημα εθνικής ανεξαρτησίας και αμφισβήτησης συνολικά του ιμπεριαλισμού.

Από την άλλη μεριά οι κίνδυνοι είναι υπαρκτοί. Από το ενδεχόμενο να προλάβει η επιχείρηση όξυνσης της καταστολής ή οι νέες μορφές επέμβασης να τσακίσει τις λαϊκές δυναμικές, μέχρι την αποκρουστική δράση των φασιστών, οι κίνδυνοι να έχουμε εναλλαγές ανάμεσα σε εξεγερσιακά ξεσπάσματα και αντιδραστικές παλινορθώσεις είναι παραπάνω από πραγματικοί, όπως επιβεβαιώνουν ορισμένες πλευρές της συγκυρίας όπως η τραγική κατάληξη της «Αραβικής Άνοιξης».

Εδώ να ξεκαθίσουμε πως το γεγονός ότι ανοίγει μια εποχή, ή μια νέα συγκυρία, δεν σημαίνει ότι μιλάμε για κάτι που κρίνεται μέσα σε μια σύντομη περίοδο. Αρκεί να αναλογιστούμε ότι η προηγούμενη εποχή κρίσης και μετάβασης ξεκίνησε στις αρχές του 20ου αιώνα, είχε για «γενική πρόβα» την επανάσταση του 1905, οδήγησε σε έναν Παγκόσμιο Πόλεμο, στην πρώτη σοσιαλιστική επανάσταση, σε μια 5ετία επαναστατικής κρίσης (1917-23), σε μια έρπουσα κρίση, σε μια βαθιά οικονομική κρίση μετά το 1929, στην άνοδο του Φασισμού και του Ναζισμού και στο τέλος έναν άλλο Παγκόσμιο Πόλεμο. Αυτό σημαίνει πως όταν σκεφτόμαστε με όρους επαναστατικής στρατηγικής, σκεφτόμαστε με όρους μιας περιόδου που ανοίγει – αλλά και κλείνει – πραγματικά ιστορικά «παράθυρα ευκαιρίας».

Την ίδια στιγμή, η νέα αυτή περίοδος των εξεγέρσεων και των τεράτων συμπίπτει με μια περίοδο μεγάλης ήττας και κρίσης του επαναστατικού κινήματος. Η άνοδος των κινημάτων

κατά της παγκοσμιοποίησης από το δεύτερο μισό της δεκαετίας του 1990, η επιστροφή ορισμένων μεγάλων εργατικών αγώνων, οι μεγάλοι νεολαϊστικοί αγώνες της δεκαετίας του 2000, εμβληματικοί πολιτικοί αγώνες όπως η μάχη ενάντια στο Ευρωσύνταγμα, έδωσαν νέα επικαιρότητα στις αντικαπιταλιστικές αναφορές και τροφοδότησαν με ένα νέο δυναμικό τα ρεύματα της επαναστατικής και ριζοσπαστικής Αριστεράς. Όμως, δεν ξεπέρασαν ποτέ τα όρια της αντίστασης και της κριτικής στον υπαρκτό νεοφιλελευθερισμό, δεν επεξεργάστηκαν στοιχεία μιας σύγχρονης επαναστατικής στρατηγικής, ούτε οικοδόμησαν στοιχεία μιας νέας ηγεμονίας. Ούτε είναι τυχαίο ότι οι πολιτικές μορφές που αναπτύχθηκαν ήταν από τη μια οι διάφορες οριζόντιες μορφές συντονισμού κινημάτων ή δικτύωσης, συχνά και μέσα από την επίδραση θεωρητικών ρευμάτων της μετααυτονομίας, και από την άλλη ο συνδυασμός ανάμεσα στην αναπαραγωγή της κλασικής σχέτας και διάφορων μορφών χαλαρών εκλογικών μετώπων, λιγότερο ή περισσότερο πετυχημένων. Την ίδια περίοδο, οι μεταλλάξεις του κομμουνιστικού ρεφορμισμού απέτυχαν να χαράξουν μια στρατηγική διαφορετική από αυτή του αντινεοφιλελεύθερου μετώπου με αποτελέσματα καταστροφικά, όταν προσπάθησαν αυτό να το κάνουν τακτική κυβερνητική, όπως έδειξε η κατάρρευση της Κομμουνιστικής Επανάστασης. Αλλά και στην επαναστατική Αριστερά η αρχική ευφορία από τη συνεισφορά στις μεγάλες αντιπολεμικές και αντιπαγκοσμιοποιητικές κινητοποιήσεις, μετατράπηκε στην αποτυχία των διαφόρων χαλαρών μετώπων που δοκιμάστηκαν (π.χ. οι παλινωδίες γύρω από το εγχείρημα του Respectστη Μεγάλη Βρετανία) στην απουσία στρατηγικού βάθους, σε δεξιές μετατοπίσεις (πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα η μετατόπιση του Πορτογαλικού «Bloco de Esquerda» σε όλο και πιο δεξιές θέσεις). και σε διάφορες πολιτικές αναδιπλώσεις.

Μετά το 2007-8 η περίοδος, της κρίσης αλλά και των εξεγέρσεων δεν συνοδεύτηκε από μια πολιτική επιστροφή της επαναστατικής Αριστεράς, ιδίως στην Ευρώπη και την Βόρειο Αμερική, αλλά, αντίθετα, λειτούργησε ως καταλύτης για την ανοιχτή εκδήλωση της κρίσης. Η κρίση τόσο του ρεύματος του Διεθνούς Σοσιαλισμού (της International Socialist Tendencyόπου και το ελληνικό ΣΕΚ), με καταλύτη ένα προβληματικό εσωκομματικό καθεστώς στο Βρετανικό SWP, όσο και της 4ης Διεθνούς με αφορμή την αποτυχία, και αποδιάρθρωση του NPA (Νέο Αντικαπιταλιστικό Κόμμα) είναι ενδεικτικές.

Πολιτικά όλα αυτά εκφράστηκαν με την αποτυχία επεξεργασίας οποιασδήποτε συνεκτικής γραμμής πάνω στα επίδικα της περιόδου, την υποτίμηση του ιμπεριαλισμού, την αδυναμία επεξεργασίας ενός μάχιμου αντιευρωπαϊσμού.

Την ίδια στιγμή – και σε μια εκρηκτική αντίφαση με τις κρισιακές τάσεις στην επαναστατική Αριστερά – η καταλυτική επίδραση της κρίσης αλλά και οι ίδιες οι συλλογικές κινηματικές

πρακτικές, ως συναντήσεις ανάμεσα σε διαφορετικά στρώματα και πολιτικά ρεύματα, αναδεικνυαν και μια άλλη δυνατότητα: αυτή ενός νέου ιστορικού μπλοκ.

Όταν μιλάμε για τη δυνατότητα ενός νέου ιστορικού μπλοκ, δεν μιλάμε απλώς για τη δυνατότητα μιας νέας κοινωνικής συμμαχίας των δυνάμεων της εργασίας, μικροαστικών στρωμάτων διανοουμένων. Αυτή η διάσταση υπάρχει αναμφίβολα μέσα στις συναντήσεις διαφορετικών στρωμάτων μέσα στον καταλύτη της κρίσης αλλά και μέσα στη δυναμική των συλλογικών πρακτικών της εξέγερσης. Είναι η συνάντηση του εργαζομένου και του ανέργου, του χειρώνακτα και του διανοούμενου, του νέου και του συνταξιούχου, του ντόπιου και του μετανάστη. Όμως, η δυνατότητα ενός νέου ιστορικού μπλοκ σηματοδοτεί το ξεδίπλωμα μιας σύγχρονης εργατικής ηγεμονίας, άρα τη συνάντηση ανάμεσα σε μια κοινωνική συμμαχία, ένα μεταβατικό πρόγραμμα που να αποτυπώνει πραγματικά τη ρήξη με την ηγεμονία της αστικής τάξης, και πολιτικές και οργανωτικές μορφές που μπορούν να εκπροσωπήσουν – αλλά και να μορφοποιήσουν – αυτό το ιστορικό μπλοκ, να είναι, δηλαδή, οι συνθήκες ύπαρξής αλλά και τα πειραματικά του εργαστήρια. Δυνατότητα δεν σημαίνει αυτόματα δημιουργία, αλλά ευκαιρία για να γίνουν τα κρίσιμα άλματα, τα πρώτα προχωρήματα, οι κρίσιμες αποσπάσεις κοινωνικών κομματιών από την αστική επιρροή.

Σε αυτή τη διεργασία το ζήτημα του προγράμματος είναι κομβικό. Όχι ως μια «θεολογία» της αναζήτησης των σωστών λέξεων ή φράσεων, αλλά ως εκείνα τα αιτήματα που μπορούν να συμπυκνώσουν πραγματικά, μέσα στον επικαθορισμό της συγκυρίας, τη ρήξη με την πολιτική των αστικών τάξεων, να ορίσουν άλλους δρόμους απέναντι στην ηγεμονική αστική στρατηγική, να αποτυπώσουν πραγματικές εναλλακτικές – και ανταγωνιστικές – αφηγήσεις για έναν κοινωνικό σχηματισμό, αφηγήσεις που να μετασχηματίζουν το αίτημα δημοκρατίας, κοινωνικής δικαιοσύνης και εθνικής ανεξαρτησίας, όπως αυτά έστω και αντιφατικά αναδύονται μέσα στη δυναμική, είτε ρητή είτε «υπόγεια», των κοινωνικών και πολιτικών ανταγωνισμών, σε ένα πρόγραμμα και σχέδιο επαναστατικού μετασχηματισμού, σε μια σύγχρονη σοσιαλιστική προοπτική.

Κομβική πλευρά μιας τέτοιας τοποθέτησης σήμερα, μέσα στη μεγάλη όξυνση των αντιθέσεων στο διεθνές πεδίο, και η απαίτηση για ένα σύγχρονο αντιιμπεριαλισμό, για μια σύγχρονη γραμμή που αντί για ένα γραμμικό διεθνισμό, να προτείνει την κεντρικότητα της ρήξης και της αποδέσμευσης από το σύγχρονο ιμπεριαλισμό, από όλες τις πιέσεις που αντικειμενικά η έκθεση στις τάσεις του διεθνούς συστήματος επάγει. Αυτό για εμάς σημαίνει και την ανάγκη για ένα νέο διεθνισμό που να αναζητά νέες συμμαχίες μέσα στην περιπλοκότητα του διεθνούς συστήματος, που να επενδύει στην αλληλεγγύη και τη «διπλωματία των κινημάτων», αλλά και που να προετοιμάζει την αναγκαία άμυνα απέναντι

στις τρομακτικές επιθέσεις που θα ξεδιπλωθούν απέναντι σε οποιαδήποτε προσπάθεια ρήξης, επιθέσεις που το πιο πιθανό είναι να πάρουν και ένοπλη μορφή.

Και βεβαίως όλα αυτά φέρνουν και στο προσκήνιο και το ερώτημα της πολιτικής εξουσίας. Δεν μπορεί να υπάρξει κοινωνικός μετασχηματισμός, δεν μπορεί να υπάρξει ανατροπή του πραγματικού κοινωνικού συσχετισμού δύναμης, χωρίς κατοχή της πολιτικής εξουσίας από την εργατική τάξη και τους συμμάχους της, χωρίς τη δυνατότητά τους να αξιοποιούν την εξαναγκαστική ισχύ που εκπροσωπεί το κράτος για να εκκινήσουν μια διαδικασία επαναστατικού κοινωνικού μετασχηματισμού. Μόνο που ταυτόχρονα ξέρουμε ότι το κράτος και η κυβέρνηση δεν είναι εργαλείο. Ξέρουμε, ήδη από την προειδοποίηση του Μαρξ την επαύριον της Κομμούνας ότι το προλεταριάτο δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει αυτούσιο τον αστικό κρατικό μηχανισμό, ότι απαιτείται μια άλλη πρακτική της πολιτικής, με άλλους θεσμούς ανταγωνιστικούς και μια άλλη μορφή εργατικής δημοκρατίας. Ξέρουμε όλες τις προειδοποιήσεις του Λένιν για την ανάγκη συντριβής και επαναστατικοποίησης του κράτους, για ένα κράτος μη-κράτος στη μετάβαση στον κομμουνισμό.

Ξέρουμε, ταυτόχρονα, όλη τη συνθετότητα του κράτους, την τεράστια επέκταση των μηχανισμών του, ιδεολογικών, οικονομικών, κατασταλτικών, πολιτιστικών, δημόσιων και ιδιωτικών. Ξέρουμε πως όσο πιο αναπτυγμένοι είναι οι θεσμοί της κοινωνίας των πολιτών, ή το πλέγμα των ιδεολογικών ή ηγεμονικών μηχανισμών, τόσο πιο ριζωμένη είναι η αστική ηγεμονία και τόσο πιο μεγάλη είναι η ανάγκη το επαναστατικό εργατικό κίνημα να μπορεί να διεξάγει το δικό του «πόλεμο θέσεων» μέσα στην κοινωνία, να οικοδομεί τη δική του ηγεμονία και να διαμορφώνει όρους για να κάνει την πολιτική κρίση, κρίση ηγεμονίας και οργανική κρίση.

Ξέρουμε, παράλληλα, ότι ειδικά μέσα στη σημερινή βαθιά αυταρχική, μεταδημοκρατική, εκδοχή αστικής διαχείρισης, οριακά δεν λειτουργεί πια ο παραδοσιακός μηχανισμός της άσκησης πίεσης από τα κινήματα, ή λειτουργεί σε πολύ μικρό βαθμό, καθώς το πολιτικό σύστημα οχυρώνεται, ιδίως σε εκδοχές επιτήρησης και μειωμένης εθνικής κυριαρχίας, με αποτέλεσμα σε οριακές περιπτώσεις η κατάκτηση της κυβερνητικής εξουσίας να γίνεται όρος εκ των ων ουκ άνευ ακόμη και για να μπορέσει να υπάρξει πολιτική αντιστροφής της καταστροφικής λιτότητας.

Όμως, όλα αυτά βάζουν ξανά στο τραπέζι και το ερώτημα της στρατηγικής. Μια συζήτηση που σε μεγάλο βαθμό έχει να γίνει σοβαρά από τη δεκαετία του 1970, την επαύριον του Μάη του 1968 και της εμφάνισης μιας νέας επαναστατικής Αριστεράς, αλλά και της κρίσης του κράτους που επέφερε η μεγάλη καπιταλιστική κρίση της περιόδου 1973-4. Τότε η συζήτηση

έγινε με τρόπο άνισο, με την επαναστατική Αριστερά να ανακαλύπτει ότι δεν είναι τόσο εύκολη η επανάληψη του Οκτώβρη ή όποιου άλλου κλασικού εξεγερσιακού παραδείγματος, την ίδια ώρα που ο κομμουνιστικός ρεφορμισμός έχανε την ηγεμονία απέναντι στη σοσιαλδημοκρατία. Παρά τον τεθλασμένο τρόπο που έγινε εκείνη η συζήτηση, παρά την αναμέτρηση με την κρίση του μαρξισμού, παρά την κάπως ατεκμηρίωτη πεποίθηση ότι τα δυτικά κομμουνιστικά κινήματα μπορούσαν να διατηρήσουν την ηγεμονία στο εσωτερικό των εργατικών τάξεων, εντούτοις ήταν μια κρίσιμη συζήτηση που αξίζει να την ξανακοιτάξουμε.

Την ίδια στιγμή δεν θα πρέπει να ξεχνάμε ότι η συζήτηση για την επαναστατική στρατηγική παραμένει ανοιχτή στο επαναστατικό κίνημα από τη δεκαετία του 1920 και την ήττα της επανάστασης στη Δύση, όταν αποδείχτηκε με τρόπο οδυνηρό και τραγικό ότι δεν μπορούσε εύκολα να επαναληφθεί η εξεγερσιακή ακολουθία του Οκτώβρη (πόσο μάλλον που και αυτή τότε διακυβευόταν ακόμη). Είναι η συζήτηση που αναμετριέται με τη στρατηγική του Ενιαίου Μετώπου και της εργατικής κυβέρνησης στο 4ο Συνέδριο, είναι ο συνδυασμός ανάμεσα στη ΝΕΠ και μια προσπάθεια Πολιτιστικής Επανάστασης στο πρώτο μισό της δεκαετίας του 1920 στη νεαρή ΕΣΣΔ, διαλεκτική που αποτέλεσε και την πραγματική «τελευταία μάχη του Λένιν, είναι η τεράστια προσπάθεια, λίγο αργότερα, του Γκράμσι να επεξεργαστεί τη συνθετότητα της προλεταριακής ηγεμονίας, να αναμετρηθεί με την περιπλοκότητα και το βάθος του αστικού «ολοκληρωμένου κράτους», είναι ο μεγάλος πειραματισμός που έκανε ο Μάο με τη Μεγάλη Πορεία και όλη τη διαλεκτική εθνοαπελευθερωτικού αγώνα, κοινωνικού μετασχηματισμού και οικοδόμησης της Κινεζικής Επανάστασης, είναι οι πρωτότυπες μορφές που αναπτύχθηκαν στην Κατοχή μέσα από τα μεγάλα μέτωπα εθνικής αντίστασης και κοινωνικής απελευθέρωσης. Είναι μια συζήτηση πλούσια, που αφορά εμπειρίες σημαντικές που παραμερίστηκαν από την σκλήρυνση της σοβιετικής ορθοδοξίας, τη λογική των σταδίων, τη αντίληψη της «εξαγωγής της επανάστασης» μέσω του Κόκκινου στρατού, το μεταπολεμικό δεξιόστροφο μετωπισμό, τη σταδιακή υποταγή στον κοινοβουλευτικό κρετινισμό και την αστική πολιτική των κομμουνιστικών κομμάτων ήδη από τη δεκαετία του 1960. Γι' αυτό και ήταν σημαντική η δυναμική που φέρνουν οι μεγάλοι αγώνες του παγκόσμιου 1968 αλλά και γι' αυτό παραμένει επίκαιρη η καταλυτική κριτική της Πολιτιστικής Επανάστασης, η αναμέτρηση με τον κάθε άλλο παρά ουδέτερο χαρακτήρα των παραγωγικών δυνάμεων και την προτεραιότητα των σχέσεων παραγωγής, η επίγνωση ότι οι καπιταλιστικές σχέσεις παραγωγής – συγκαλυμμένες πίσω από τις υποτιθέμενα «ουδέτερες» παραγωγικές δυνάμεις – μπορούσαν να λειτουργούν ως μήτρες αναπαραγωγής των καπιταλιστικών κοινωνικών μορφών.

Μόνο που η διπλή κρίση, από τη μια του εργατικού κινήματος από τις καπιταλιστικές

αναδιαρθρώσεις μετά το 1980, τις ιδιωτικοποιήσεις, τις μετεγκαταστάσεις επιχειρήσεων σε περιοχές φτηνής εργασίας και απουσίας συνδικαλισμού, την ελαστικοποίηση της εργασίας, από την άλλη του κομμουνιστικού κινήματος, μέσα από την διπλή κατάρρευση του Σοβιετικού μοντέλου και των μεγάλων δυτικοευρωπαϊκών κομμουνιστικών κομμάτων, υπονόμωσε τη δυνατότητα όλες αυτές οι συζητήσεις να συνεχιστούν.

Ακόμη και οι σημαντικές εμπειρίες που υπήρξαν τα τελευταία χρόνια σε ό,τι αφορά το κινηματικό μέτωπο, με τις νέες μορφές συντονισμού, τις νέες εκδοχές δημοκρατίας του αγώνα, τις νέες δημόσιες σφαίρες και την αξιοποίηση των τεχνολογικών της πληροφορίας και του διαδικτύου, δεν έτυχαν μιας βαθύτερης επεξεργασίας, ούτε συζητήθηκαν από τη σκοπιά του ανοιχτού ερωτήματος μιας σύγχρονης δυαδικής εξουσίας. Στην καλύτερη περίπτωση, συζητήθηκαν στο πλαίσιο ενός κινηματισμού που οδήγησε ακόμη και σε απόψεις παράκαμψης του ίδιου του πολιτικού ζητήματος. Χαρακτηριστικό παράδειγμα το σχήμα που υποστήριξε ο Τζον Χόλογουι - εν μέρει και στηριζόμενος στη ζαπατιστική εμπειρία μετά την αποτυχία του EZLN να διεμβολίσει την πολιτική σκηνή - για το ότι μπορούμε να αλλάξουμε την κοινωνία χωρίς να πάρουμε την πολιτική εξουσία.

Εξαίρεση σε όλα αυτά, αποτέλεσαν, από τη δεκαετία του 2000 και μετά, οι εξελίξεις στη Λατινική Αμερική που κατάφερε να γίνει ξανά ένα «εργοστάσιο ονείρων». Εκεί μέσα στην ακραία πόλωση που έφερε η εφαρμογή νεοφιλελεύθερων πολιτικών, των πολιτικών του ΔΝΤ, αλλά η λεηλασία του εθνικού πλούτου, στο έδαφος της ανοιχτής πληγής του αποκλεισμού των ιθαγενικών και πληβειακών στρωμάτων, οδήγησε στη διαμόρφωση μεγάλων κοινωνικών κινημάτων, σε πρωτότυπες σχεδόν επαναστατικές καταστάσεις και στην άνοδο, ιδίως στην Βενεζουέλα και τη Βολιβία, αριστερών κυβερνήσεων που είχαν στοιχεία τουλάχιστον μιας επαναστατικής στρατηγικής. Δεν υποτιμούμε ούτε τις δυσκολίες, ούτε τις αντιφάσεις τους, όμως ταυτόχρονα θέλουμε να διδαχτούμε και από αυτές, όπως και από όλα τα βήματα προς τα εμπρός που έχουν καταφέρει.

Όλα αυτά δεν θέλουμε να τα συζητήσουμε με τρόπο ακαδημαϊκό. Ο λόγος είναι ότι μέσα σε όλες τις διεργασίες που συζητάμε, ο τόπος μας αποτέλεσε και συνεχίζει να αποτελεί έναν αδύναμο κρίκο. Ο λόγος τώρα που η Ελλάδα εξελίχτηκε σε αδύναμο κρίκο σε σχέση με το ευρωπαϊκό οικοδόμημα έχει σχέση και με την ειδική ιστορικότητα του ταξικού ανταγωνισμού στον τόπο μας. Παρά την ήττα του Εμφυλίου και την ανακοπή από τη Χούντα της πολιτικής και πνευματικής αναγέννησης του '60, η Μεταπολίτευση άφησε μια πραγματική κληρονομιά διεκδικητισμού και ριζοσπαστισμού που δεν κατάφεραν να διαγράψουν, εξ ου και η τρέχουσα συστηματική πολιτική, θεσμική και ιδεολογική προσπάθεια να διαγραφεί το κεκτημένο της μεταπολίτευσης. Αυτό αποτυπώθηκε και σε όλες τις μεγάλες

κινητοποιήσεις της δεκαετίας του 2000 που σε μεγάλο βαθμό απέτρεψαν κρίσιμες αναδιαρθρώσεις. Αυτό εξέφρασε και η πρωτόγνωρη έκρηξη του Δεκέμβρη του 2008. Ο συνδυασμός αυτών των δυναμικών με όλο το φάσμα των αντιφάσεων του ελληνικού καπιταλισμού, συμπεριλαμβανομένης και της επιλογής της υπερχρέωσης, σήμαινε ότι η Ελλάδα βρέθηκε σε μια εκρηκτική συμπύκνωση αντιφάσεων και μια πρωτοφανή ακολουθία κοινωνικών συγκρούσεων και πολιτικών ανατροπών.

Και εδώ πρέπει να δούμε όλο το μέγεθος και το βάθος της πολιτικής κρίσης στην Ελλάδα.

Α) Είχαμε μια πρωτόγνωρη ανατροπή στις κοινωνικές συμμαχίες και τις σχέσεις εκπροσώπησης. Το μέγεθος της επίθεσης ήταν τέτοιο που όχι μόνο οδήγησε σε μια χωρίς προηγούμενο απαξίωση των εργατικών στρωμάτων αλλά και έπληξε τα μικροαστικά στρώματα, τόσο τα παραδοσιακά όσο και τα νέα, με έναν τρόπο που δεν είχαν πληγεί ποτέ στο παρελθόν. Στην πραγματικότητα, από την Κατοχή και μετά ποτέ δεν είχε υπάρξει μια τόσο βίαιη ανατροπή υλικών όρων και σε τόσο σύντομο διάστημα.

Β) Η πολιτική συμπύκνωση της επίθεσης, μέσα από το μηχανισμό της τροϊκανής επιτήρησης διαμόρφωσε μια συνθήκη αναίρεσης κάθε εθνικής και λαϊκής κυριαρχίας που με εκρηκτικό τρόπο συνένωσε αντιστάσεις και διεκδικήσεις σε ένα κοινό αίτημα ταυτόχρονα δημοκρατίας και κοινωνικής δικαιοσύνης. Η ωμότητα της αστυνομικής βίας ιδίως το καλοκαίρι του 2011 επέτεινε αυτή την αίσθηση ακόμη περισσότερο.

Γ) Το ξεδίπλωμα των κινητοποιήσεων όχι μόνο πήρε μια πρωτόγνωρη διάσταση, κλίμακα και εξεγερσιακό χαρακτήρα, αλλά και ήταν κομβικό για τη διαμόρφωση μιας νέας ποιότητας, ανώτερης και πιο πολιτικής, λαϊκής ενότητας μέσα στον αγώνα και ταυτόχρονα διαμόρφωσε στοιχεία μιας εναλλακτικής δημόσιας σφαίρας με αφετηρία τις πλατείες, μιας νέας πολιτικοποίησης και στοιχεία μιας νέας συλλογικότητας.

Δ) Η τεράστια πολιτική κρίση αποτυπώθηκε και σε τεκτονικές αλλαγές στο πολιτικό σύστημα, με αφετηρία την αποδιάρθρωση του ΠΑΣΟΚ αλλά και σε μεγάλο βαθμό της ΝΔ και την πρωτόγνωρη εκλογική άνοδο της Αριστεράς.

Ε) Η κοινωνική συμμαχία που διαμορφώθηκε μέσα από τη συνάντηση στους αγώνες, στην πραγματικότητα είχε στοιχεία όχι ενός αθροίσματος αιτημάτων, αλλά μιας ανασημοσιοδότησης του λαού ως συλλογικού υποκειμένου αυτοκαθορισμού και ως εν δυνάμει ιστορικού μπλοκ, ως μιας συμμαχίας των δυνάμεων της εργασίας, της γνώσης και του πολιτισμού.

Στην πραγματικότητα αυτή η εξέλιξη διαμόρφωσε την εξής πρωτοφανέρωτη κατάσταση:

- Για πρώτη φορά μετά τη δεκαετία του 1970 μια δυτικοευρωπαϊκή χώρα βρέθηκε σε μια συνθήκη ηγεμονικής κρίσης, σε μια συνθήκη κατάρρευσης κυβερνήσεων, οριακά και με πλευρές κρίσης του κράτους.

- Τα σημεία στα επικεντρώνονταν η οργή - το μνημόνιο και το χρέος και μέσω αυτών η διασύνδεση με το ευρώ και την αρχιτεκτονική της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης - στην πραγματικότητα επικέντρωναν στον πυρήνα της αστικής στρατηγικής, στον πυρήνα της αφήγησης της αστικής τάξης τα τελευταία 50 χρόνια.

- Η ίδια η δυναμική του ταξικού ανταγωνισμού, η σκλήρυνση των πολιτικών της τρόικας, η σκλήρυνση του ευρωπαϊκού κέντρου, σήμαιναν ότι παρά την τεράστια κοινωνική δυναμική δεν υπήρξε καμιά λογική συμβιβασμού ή συστημικής εναλλακτικής λύσης. Αυτό σήμαινε ότι αντικειμενικά άνοιγαν δύο δρόμοι, ή η συνέχιση αυτής της πολιτικής, ή αναγκαστικά ένας άλλος δρόμος που θα ερχόταν σε σύγκρουση με τον πυρήνα της αστικής πολιτικής, δηλαδή την πρόσδεση στη διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

- Η όξυνση της πολιτική κρίσης, αλλά και η ταυτόχρονη σκλήρυνση του πολιτικού επιπέδου, η απουσία οποιασδήποτε προσπάθειας συμβιβασμού αλλά και το τεράστιο κενό που διαμορφωνόταν στους όρους πολιτικής εκπροσώπησης, αντικειμενικά διαμόρφωναν περιθώρια μεγάλα και για την εκλογική έκφραση της κρίσης εκπροσώπησης. Αυτό μπορεί να εξηγήσει το πώς μπόρεσε και ο ΣΥΡΙΖΑ να κάνει μια τέτοια εκλογική εκτίναξη, αλλά και πώς αντίστοιχα, στην πλευρά όχι της εξέγερσης αλλά των τεράτων, ανέβηκε εκλογικά και η Χρυσή Αυγή.

Σε όλο αυτό το φόντο, είναι σαφές ότι στον ελληνικό κοινωνικό σχηματισμό, μέσα σε μια ειδική, συγκεκριμένη, μοναδική, επικαθορισμένη συγκυρία τέθηκε, και ως ένα βαθμό συνεχίζει να τίθεται, θέμα εξουσίας και θέμα ηγεμονίας. Γιατί διακυβεύονται οι όροι της ηγεμονίας, γιατί η πολιτική κρίση υπονόμωσε τη δυνατότητα των αστικών δυνάμεων να ελέγχουν τον πολιτικό ιδεολογικό μηχανισμό του κράτους, γιατί διαμορφώθηκαν δυναμικά ανταγωνιστικά κοινωνικά μπλοκ, γιατί σε ορισμένες στιγμές κορύφωσης του εξεγερσιακού κύκλου αναδείχτηκαν στοιχεία δυνάμει θεσμών δυαδικής εξουσίας. Προφανώς δεν τέθηκε θέμα κρίσης του κράτους και σε μεγάλο βαθμό η συνοχή των κατασταλτικών μηχανισμών διατηρήθηκε, όπως και η συνοχή των ελεγχόμενων από το ιδιωτικό κεφάλαιο ΙΜΚ, και αυτό εξηγεί και τη σημερινή ισορροπία δυνάμεων.

Αυτό κάνει επιτακτικό το ερώτημα ποια μπορεί να είναι μια επαναστατική στρατηγική, μια στρατηγική που μέσα από την πολιτική εξουσία να ανοίγει μια ακολουθία επαναστατικού κοινωνικού μετασχηματισμού. Σε αυτό το πλαίσιο, της αναζήτησης μιας επαναστατικής στρατηγικής είναι που διατυπώνουμε την εκτίμηση ότι μπορεί να είναι αφετηρία (αλλά προφανώς όχι και ολοκλήρωση) μιας τέτοιας διαδικασίας η άνοδος μιας λαϊκής συμμαχίας στην κυβερνητική εξουσία, ακόμη και μέσα από την εκλογική διαδικασία. Αυτό δεν σημαίνει ότι η λύση είναι μια «κυβέρνηση εθνικής σωτηρίας» ούτε απλώς μια «αριστερή κυβέρνηση» που θα αναλάβει να υλοποιήσει ένα πρόγραμμα σωτηρίας του λαού έτσι ώστε να έχουμε μια περισσότερο δίκαιη και εύρυθμη κοινωνία. Αυτό που μπαίνει ως πρόκληση είναι εάν μπορεί να υπάρξει μια αριστερή κυβέρνηση, εκλεγμένη στη βάση του αναγκαίου μεταβατικού προγράμματος άρα και σε ρήξη με την ευρωπαϊκή ένωση και το μηχανισμό του χρέους, αποφασισμένη να προχωρήσει σε μια «Συντακτική Διαδικασία» και σε πραγματικές θεσμικές ανατροπές και σε επιβολή μορφών δημοκρατικού κοινωνικού ελέγχου και στην οικονομία και σε τμήματα του κράτους, σε διαλεκτική σύνδεση με ένα ρωμαλέο κίνημα που θα οικοδομεί – σε σύγκρουση και με τις αστικές δυνάμεις και τους κατασταλτικούς μηχανισμούς – θεσμούς και πρακτικές αυτοδιαχείρισης, εργατικού ελέγχου και λαϊκής εξουσίας. Ο στόχος είναι σε αυτή τη βάση να περάσουμε σε ένα επίπεδο ανώτερο, τόσο ως προς την κλίμακα του πολιτικού και κοινωνικού μετασχηματισμού, όσο και ως τη σύγκρουση, που δεν θα είναι καθόλου «ειρηνική», με τις αστικές δυνάμεις και τα εκτεταμένα στηρίγματά τους μέσα στον κρατικό μηχανισμό, κάτι που θα σημαίνει και την ανάγκη πρακτικών «ένοπλου λαού». Ανώτερο επίπεδο ταξικού ανταγωνισμού σημαίνει αναγκαστικά και εκτεταμένη προσπάθεια αμφισβήτησης του πυρήνα των καπιταλιστικών σχέσεων παραγωγής, μια που χωρίς επαναστατικοποίηση του τρόπου παραγωγής και διανομής του κοινωνικού πλούτου, σοσιαλιστική μετάβαση δεν μπορεί να ξεκινήσει. Και αυτό σημαίνει συνεχή πειραματισμό, εμπάθυνση και διεύρυνση των ίδιων των «ιχνών του κομμουνισμού» στις σημερινές αντιστάσεις, στις πρακτικές αυτοδιαχείρισης, στην παραγωγή και διανομή αγαθών έξω από τον καταναγκασμό της αγοράς.

Μια τέτοια προσπάθεια αναγκαστικά θα είναι άνιση, θα πρέπει να περιλαμβάνει το συνδυασμό του πολέμου κινήσεων (προσπάθεια για πολιτικές τομές και ανατροπές πάνω στη κρίσιμη στιγμή) με τον πόλεμο θέσεων (οικοδόμηση της ηγεμονίας μέσα στην κοινωνία των πολιτών, πολιτιστική επανάσταση, μορφωτικό κίνημα). Και προφανώς θα είναι μια διαδικασία αντιφατική, με πιθανά πωσιμότητα, αλλά και ταυτόχρονα μια ανοιχτή διαδικασία κοινωνικού και πολιτικού πειραματισμού.

Μια τέτοια προσπάθεια όχι μόνο θα πρέπει να έχει ως κρίσιμη αφετηρία τη ρήξη με κρίσιμες πλευρές του υπαρκτού ιμπεριαλισμού, ξεκινώντας από την αναγκαία ρήξη με την ΕΕ, αλλά

και θα πρέπει να προετοιμάζει το λαό για αναπόφευκτες συγκρούσεις με τον ιμπεριαλιστικό παράγοντα, είτε με τη μορφή αντίστασης σε οικονομικούς εκβιασμούς, είτε με την αναγκασία άμυνα, αναγκαστικά και ένοπλη, απέναντι σε κάθε λογής ιμπεριαλιστικές επεμβάσεις, ανοιχτές και συγκαλυμμένες.

Και εδώ πρέπει να έχουμε υπόψη μας ότι, όπως αναφέρει κατ' επανάληψη και ο Γκράμσι, ένα νέο ιστορικό μπλοκ δεν είναι απλώς μια κοινωνική συμμαχία αλλά μια νέα διαλεκτική ενότητα βάσης και εποικοδομήματος, κοινωνικών δυνάμεων, πολιτικών πρακτικών και προγραμματικών κατευθύνσεων. Το νέο ιστορικό μπλοκ συνεπάγεται, σε κάθε περίπτωση μια πολιτική που δεν είναι συμμετρική προς την αστική πολιτική. Δεν είναι η προσχώρηση στην αστική πολιτική ή η εκμετάλλευση του αστικού κοινοβουλευτισμού, αλλά το ακριβώς αντίθετο. Γι' αυτό και δεν είναι μόνο μια εκλογική τακτική, δεν είναι καν μια πολιτική που αφορά αποκλειστικά και μόνο κεντρικές πολιτικές πρωτοβουλίες. Η στρατηγική του νέου ιστορικού μπλοκ είναι η επαναστατική στρατηγική εκείνη που συναρθρώνει τη διεκδίκηση της κυβέρνησης, με την κλιμάκωση του παρατεταμένου λαϊκού πολέμου στο κοινωνικό κίνημα, με τις νέες μορφές κινημάτων, με τις αναδυόμενες μορφές λαϊκής αντιεξουσίας, με την αυτοδιαχείριση και τον κοινωνικό πειραματισμό, με την ανάδυση μιας νέας μορφής δημόσιας σφαίρας, με πολιτικές συλλογικότητες και μέτωπα που θα είναι νέοι ηγεμόνες και εργαστήρια συλλογικής προγραμματικής επεξεργασίας και μαζικής πολιτικής διανοητικότητας. Αυτή είναι η αφετηρία πάνω στην οποία καλούνται σήμερα να τοποθετηθούν οι δυνάμεις που αναφέρονται στη σοσιαλιστική προοπτική.

Ήταν ή είναι έτοιμη η ελληνική κοινωνία για όλα αυτά; Προφανώς είναι ανέτοιμη αλλά και ταυτόχρονα πιο έτοιμη παρά ποτέ! Ήταν ανέτοιμη στο βαθμό που υπήρχαν υπαρκτά στοιχεία πολιτικής απομόρφωσης και επιδράσεις της αστικής ιδεολογίας. Ταυτόχρονα, ήταν και έτοιμη γιατί βλέποντας όλες τις σταθερές γύρω της να γκρεμίζονται, μπορούσε – και σε μεγάλο βαθμό μπορεί ακόμη – να αποδεχτεί ριζικές αλλαγές και ανατροπές στους όρους ζωής και εργασίας εάν επρόκειτο αυτό να σημαίνει επιβίωση και μια καλύτερη ζωή.

Ήταν και ή είναι έτοιμη η ελληνική Αριστερά γι' αυτό; Όχι! Πρώτα από όλα γιατί όλες οι εκδοχές της, από τη Μεταπολίτευση και μετά, στην πραγματικότητα είχαν απεμπολήσει τα ερωτήματα που αφορούσαν την ηγεμονία και τον επαναστατικό μετασχηματισμό. Όχι μόνο με την έννοια των διάφορων ρεφορμιστικών αποκλίσεων και μετατοπίσεων προς τον κυβερνητισμό, τον παραγωγισμό και τη λογική των σταδίων. Ούτε μόνο με την ηγεμονία της στρατηγικής του ΠΑΣΟΚ. Πάνω από όλα με τη σταδιακή απεμπόληση του ίδιου του ερωτήματος της εξουσίας, κατάσταση που οι ανατροπές στο πολιτικό και ιδεολογικό συσχετισμό από τα τέλη της δεκαετίας του 1980 και μετά επέτειναν. Μετά το 1990 στην

πραγματικότητα η Αριστερά ήταν κυρίως δύναμη αντίστασης, χωρίς διεκδίκηση ενός ηγεμονικού ρόλου απέναντι στις υποτελείς τάξεις, και η αναμέτρηση με την εξουσία έγινε κυρίως από δεξιά δεσπόζουσα: είτε στο πλαίσιο του δεξιού πυρήνα της στρατηγικής του Συνασπισμού (και της ΔΗΜΑΡ αργότερα) για μια προοδευτική διακυβέρνηση με στόχο την καπιταλιστική αναδιάρθρωση με ανθρώπινο πρόσωπο, είτε στο πλαίσιο της αδιέξοδης στρατηγικής του ΚΚΕ που σταδιακά εγκαταλείπει το ρεφορμισμό των σταδίων προς μια εγκεφαλική σύλληψη μιας λαϊκής εξουσίας που δεν έρχεται ποτέ και που στην πραγματικότητα δεν είναι μια στρατηγική επαναστατικού μετασχηματισμού αλλά ένα είδος «εύτακτης» κοινωνικής γενικευμένης κρατικοποίησης.

Ακόμη και η επαναστατική Αριστερά, παρ' όλη την τεράστια συμβολή της σε μεγάλους αγώνες, έχοντας, σε αρκετές στιγμές, πολύ μεγαλύτερη εμβέλεια κοινωνική σε σχέση με την πολιτική της απήχηση ή εκπροσώπηση, μπορεί να υπερασπίστηκε ιδεολογικά την ανάγκη για μια ρήξη με τον καπιταλισμό και τον ιμπεριαλισμό, μπορεί να έβαλε κρίσιμες οριοθετήσεις σε σχέση με το πλαίσιο αιτημάτων σε κρίσιμα κοινωνικά κινήματα, αλλά δεν αναμετρήθηκε με το ερώτημα ευρύτερων ηγεμονικών σχεδίων. Ακόμη και η αναγκαία διεργασία για την ενότητα των αντικαπιταλιστικών και επαναστατικών δυνάμεων, στην πραγματικότητα, όσο αναγκαία και εάν ήταν, ιδίως σε μια εποχή που διακυβεύτηκε η ίδια η δυνατότητα αναπαραγωγή του ιδεολογικού ίχνους της επαναστατικής κομμουνιστικής προοπτικής, στην πραγματικότητα δεν έχει καταφέρει ακόμη να αποτελέσει ένα εργαστήριο για την επεξεργασία μιας σύγχρονης επαναστατικής στρατηγικής.

Αυτές οι αντιφάσεις αποτυπώνονται και σήμερα. Δεν είναι τυχαίο ότι ο ΣΥΡΙΖΑ στην πραγματικότητα στην αναμέτρηση με το ερώτημα της εξουσίας, και ανεξαρτήτως των όποιων στοιχείων ρεύματα στο εσωτερικό του έχουν προσφέρει, δεν έχει απομακρυνθεί πολύ - με την τάση να γίνεται όλο και πιο έντονη όσο πλησιάζει στην εξουσία - από τα όρια της προοδευτικής διακυβέρνησης όπως τη στοχαζόταν στη δεκαετία του 1990. Ή ότι το ΚΚΕ αρνήθηκε τη δυνατότητα να υπάρξουν ρήξεις. Ή ότι πολλές τάσεις της αντικαπιταλιστικής Αριστεράς εξακολουθούν να διαβάζουν τα πράγματα υπό το πρίσμα ενός διπόλου «αντίσταση - ιδεολογική υπεράσπιση της αντικαπιταλιστικής ανατροπής».

Με αυτή την έννοια και παρά την «μαγική εικόνα» που κυρίως από το ΣΥΡΙΖΑ αναδεικνύεται, στην πραγματικότητα όχι μόνο η Αριστερά διαπερνάται σήμερα από οξύτατες στρατηγικές αντιφάσεις και απορίες, αλλά και στην πραγματικότητα αυτές οι αντιφάσεις και απορίες του «υποκειμενικού παράγοντα» αντικειμενικά επικαθορίζουν και διαμορφώνουν και τον «αντικειμενικό παράγοντα», είναι κομμάτι του πραγματικού συσχετισμού δύναμης.

Με αυτή την έννοια, το ερώτημα και η αναγκαιότητα μιας σύγχρονης επαναστατικής Αριστεράς και μιας σύγχρονης κομμουνιστικής στρατηγικής, παραμένει περισσότερο παρά ποτέ επίκαιρο. Όχι ως δόγμα, ούτε ως απλώς και μόνο ιδεολογική ταυτότητα, αλλά ως αναμέτρηση με τις προκλήσεις της «στιγμής» και της «εποχής», ως παραδοχή της αλλαγής εποχής, της νέας συγκυρίας, των νέων δυνατοτήτων για επαναστατική πολιτική, δηλ. ως μια πολιτική για έναν άλλο δρόμο. Για να μπορούμε να έχουμε μια επαναστατική Αριστερά που μπορεί να είναι πραγματικά χρήσιμη.

Και εδώ είναι που αναδεικνύεται η στρατηγική σημασία του μετώπου. Το ερώτημα του μετώπου σε όλα τα επίπεδα, τόσο στο επίπεδο του κοινωνικού κινήματος όσο και στο επίπεδο της πολιτικής είναι κεντρικό, ακριβώς γιατί μέσα από τη δυναμική των αγώνων και τη συνάντηση ανάμεσα σε διαφορετικά τμήματα των υποτελών τάξεων, το ζήτημα της πολιτικής μετάφρασης έγινε κεντρικό. Σε αυτό να προσθέσουμε και μια άλλη διάσταση: ούτως ή άλλως σε όλη την περίοδο της ανοιχτής κρίσης του κομμουνιστικού και επαναστατικού κινήματος τα «υλικά», οι κοινωνικές δυναμικές, οι εκπροσωπήσεις, οι θεωρητικές αναζητήσεις, οι οργανωτικές στρατεύσεις, οι πολιτικές και κινηματικές εμπειρίες, που θα μπορούσαν μέσα από συνθέσεις αλλά και τομές / υπερβάσεις να ανασυνθέσουν ένα νέο επαναστατικό πολιτικό υποκείμενο, είναι διάσπαρτες. Είναι αυτό που παλιότερα λέγαμε το «κόμμα σε διάχυτη κατάσταση».

Η σύμπτωση σήμερα ανάμεσα σε αυτές τις δύο αναγκαιότητες, αυτή που βγαίνει μέσα από την ανάγκη μιας σύγχρονης λαϊκής ενότητας και αυτή που προκύπτει μέσα από τους όρους ανασύνθεσης ενός σύγχρονου επαναστατικού κομμουνιστικού ρεύματος δεν είναι συγκυριακή ούτε και χρονική, αλλά βαθιά διαλεκτική: μόνο στο έδαφος μιας ανασύνθεσης του λαού ως νέου ιστορικού μπλοκ, ως νέας δύναμης ηγεμονίας της εργατικής τάξης μέσα σε μια ευρύτερη λαϊκή συμμαχία μπορούμε να έχουμε και πραγματική ανασύνθεση του κομμουνιστικού κινήματος. Αλλά και αντίστοιχα η συνάντηση των λαϊκών δυνάμεων χωρίς την καταλυτική παρουσία και ραχοκοκαλιά μιας άλλης πολιτικοποίησης, μιας άλλης αφήγησης, μιας άλλης ηγεμονίας, θα παραμένει διακυβευόμενη και ασταθής. Και αυτό δεν μπορεί παρά να περιγραφεί με όρους μιας διπλής και αναγκαίας - ακόμη και στο «βίαιο» χαρακτήρα της - εισβολής: εισβολής των κοινωνικών δυνάμεων στο μέτωπο και πολιτικοποίησης στο κοινωνικό κίνημα. Αυτό για παράδειγμα είναι το γοητευτικό με την εμπειρία μέχρι τώρα του PODEMOS στο Ισπανικό κράτος, δηλαδή, το άνοιγμα στον κόσμο του κινήματος ώστε να υπάρξει αυτή η νέα πολιτικοποίηση. Αυτό είναι αυτό διαρκώς λείπει από την ελληνική συγκυρία από το 2011 και μετά.

Αυτό δίνει ένα στρατηγικό βάθος στη μετωπική λογική μας που δεν θα πρέπει να το

παραβλέψουμε. Και μπορούμε να πούμε ότι σε μεγάλο βαθμό η πολιτική αντιπαράθεση μέσα στο χώρο της Αριστεράς στον τόπο μας είναι μια αντιπαράθεση ανάμεσα όχι απλώς σε διαφορετικές πολιτικές στρατηγικές αλλά και σε διαφορετικές εκδοχές μετώπου.

- Από τη μια, η λογική του εκλογικού συνασπισμού που προτείνει ο ΣΥΡΙΖΑ, με συγκόλληση κομμάτων και παραγόντων από πάνω και έγκληση του λαού ως εξατομικευμένων ψηφοφόρων που αναθέτουν στην κυβέρνηση εθνικής σωτηρίας τις ελπίδες του.

- Από την άλλη, η εκδοχή μετώπου του ΚΚΕ που με ένα σχεδόν χιλιαστικό τρόπο ταυτίζει τη συμμετοχή στο μέτωπο με την πλήρη αποδοχή μιας εγκεφαλικής εκδοχής επαναστατικής πολιτικής και που εφόσον δεν έχουν ωριμάσει οι συνθήκες δεν μπορεί παρά να είναι περικόλειστο και όχι ενεργό.

- Με αυτές τις δύο αδιέξοδες λογικές αντιπαράτεθηκε η μετωπική κατεύθυνση που στην πραγματικότητα καθοδήγησε και καθοδηγεί τη στρατηγική της «μετωπικής συμπίεσης». Συνάντηση ταυτόχρονα πολιτικών αναζητήσεων γύρω από τη στρατηγική του «άλλου δρόμου», δηλ. γύρω από τα συγκεκριμένα (και όχι αφηρημένα «βυζαντινολογικά» ή ταυτοτικά) ερωτήματα μιας σύγχρονης επαναστατικής στρατηγικής, αλλά και κοινωνικών δυνάμεων μέσα από το κίνημα, σε διαλεκτική σχέση με όλες τις αναγκαίες μορφές οργάνωσης και συντονισμού στον «παρατεταμένο λαϊκό πόλεμο», με προσπάθεια όχι απλώς έκφρασης αλλά ανασύνθεσης των κοινωνικών δυναμικών σε μια νέα πολιτική δυναμική. Γι' αυτό και στην πραγματικότητα οι αντιθέσεις και οι διαφορές μέσα σε ένα τέτοιο μέτωπο δεν είναι «προβλήματα» ή «ανυπέβλητες αντιθέσεις» όπως κοντόθωρα και στο δικό μας χώρο λένε διάφοροι, αλλά οργανικό στοιχείο της δυναμικής του, δεν είναι απλώς καλοδεχούμενες αλλά στρατηγικά αναγκαίες.

Όλα αυτά συνεπάγονται συγκεκριμένες και κρίσιμες οριοθετήσεις και για την πολιτική μας παρέμβαση το επόμενο διάστημα.

Προφανώς και η κατάσταση είναι περισσότερο αντιφατική σε σχέση με την περίοδο της κορύφωσης του «εξεγερσιακού κύκλου». Μέρος των λαϊκών στρωμάτων ασχολείται περισσότερο με το να επινοεί τεχνολογίες επιβίωσης παρά με το να συμμετέχει σε συλλογικές αντιστάσεις. Υπάρχουν ηρωικοί αγώνες (Σκουριές, Καθαρίστριες, Αξιολόγηση στο Δημόσιο κ.ά.) αλλά όχι ευρύτεροι ξεσηκωμοί. Η γοργή δεξιά μεταστροφή του ΣΥΡΙΖΑ και η αδυναμία του να αρθρώσει αφήγηση ρήξης με τις βασικές ορίζουσες της συγκυρίας (ιδίως το χρέος και το ευρώ) επιτείνουν μια αίσθηση ότι τελικά λίγα πράγματα μπορούν να αλλάξουν. Η αντικαπιταλιστική Αριστερά χάνει τη μία ευκαιρία μετά την άλλη να

διατυπώσει μια εναλλακτική πολιτική πρόταση, τόσο για το πώς μπορεί να συγκροτηθεί όντως ένα «μέτωπο ελπίδας και ανατροπής» όσο και να αναμετρηθεί με τα στρατηγικά ερωτήματα για πώς μπορεί να πάρει υλική υπόσταση ένας άλλος δρόμος που από τη ρήξη με το χρέος και το ευρώ να ανοίξει μια σύγχρονη σοσιαλιστική προοπτική.

Από την άλλη, δεν πρέπει να παραβλέψουμε ότι η πολιτική κρίση, οριακά η ηγεμονική κρίση, παραμένει περισσότερο παρά ποτέ ενεργή. Η οικονομική κατάσταση παραμένει τραγική, όχι μόνο με την ενεργή πιθανότητα απότομης επιδείνωσης αλλά – και κυρίως – με την προοπτική μόνιμης παραμονής της χώρας σε μια συνθήκη κοινωνικής και παραγωγικής καταστροφής, μειωμένων προσδοκιών απαξίωσης παραγωγικών δυνάμεων, εμπέδωσης μιας ακραίας αποδιάρθρωσης των συλλογικών δικαιωμάτων, μόνιμης απώλειας εθνικής και λαϊκής κυριαρχίας. Όλα αυτά συνιστούν μια παρατεταμένη συνθήκη οικονομικής κρίσης, κρίσης της δημοκρατίας, πολιτιστικής κρίσης που αντικειμενικά θα γεννά δυναμικές αποσταθεροποίησης, σε ορισμένες περιπτώσεις και σε αποκρουστικές κανιβαλικές κατευθύνσεις, όπως δείχνει το παράδειγμα της ενίσχυσης της Χρυσής Αυγής. Θα δημιουργεί, όμως, και δυνατότητες ανατροπής, δυνατότητες να συγκροτηθεί ένα νέο ιστορικό μπλοκ απέναντι στην συνθήκη μόνιμης καταστροφής και διαρκούς «εθνικής κατάθλιψης». Την ίδια στιγμή, εξακολουθούν να σωρεύονται εκρηκτικά υλικά. Η νεολαία βρίσκεται ολοένα και περισσότερο, και με ολοένα και περισσότερο κυνικό τρόπο, στο στόχαστρο κυριολεκτικά, με αποκορύφωμα τη μετατροπή του Λυκείου σε ένα τεράστιο φίλτρο ταξικής απόρριψης. Η παρατεταμένη ανεργία μαζί με την ακόμη μεγαλύτερη απαξίωση των μικροαστικών στρωμάτων ξεπερνούν τα όρια ακόμη και των τεχνολογιών επιβίωσης. Η αδυναμία των αστικών κομμάτων, ακόμη και με δεδομένη την αποτυχία του ΣΥΡΙΖΑ να διαμορφώσει εναλλακτική δυναμική, να διαμορφώσουν όρους ηγεμονικής απήχησης είναι περισσότερο παρά ποτέ εμφανής, ακόμη και εάν κανείς υποθέσει ότι η ανασύνθεση του «νέου Κέντρου» θα ξεπεράσει το σημερινό ιλαροτραγικό μπουρλέσκ της κεντροαριστεράς. Παρά την οργουελική σχεδόν λειτουργία των ΜΜΕ, υπάρχουν χαραμάδες που δείχνουν μετωπικά την αντίσταση της κοινωνίας όπως δείχνει π.χ. η απήχηση της ηρωικής αντίστασης των καθαριστριών. Πειράματα όπως η BIOME, η απήχηση των κοινωνικών ιατρικών, των πρακτικών «χωρίς μεσάζοντες», ορισμένων πειραμάτων αλληλεγγύης, των εργατικών λεσχών, δείχνουν ότι πρακτικές που σηματοδοτούν και «έμπρακτα» τον άλλο δρόμο μπορούν να έχουν ευρύτερη ακτινοβολία.

Άρα, λοιπόν, απέχουμε από να πούμε ότι το στοίχημα χάθηκε και ας αναδιπλωθούμε για να περιμένουμε την επόμενη φάση. Παραμένουμε μέσα στη διάρκεια ενός ρήγματος, ενός πολιτικού και κοινωνικού «παραθύρου ευκαιρίας», μπορούμε – και οφείλουμε κιόλας – να στοχαζόμαστε με όρους μιας σύγχρονης επαναστατικής στρατηγικής μέσα στην αστάθμητη

και γι' αυτό ελπιδοφόρα δυναμική της συγκυρίας.

Σε αυτό το φόντο είναι που πρέπει να δούμε όλες τις κρίσιμες αναγκαιότητες για το επόμενο διάστημα. Εμείς αρνούμαστε να πούμε ότι τα πράγματα πάνε σε μια προδιαγεγραμμένη άνοδο του ΣΥΡΙΖΑ στην κυβερνητική εξουσία, γεγονός που μας υποχρεώνει να διαλέξουμε είτε ανάμεσα σε μια άνευ όρων (ή έστω και μετ' επιφυλάξεων) προσχώρηση στην κριτική υποστήριξη της κυβέρνησης της Αριστεράς, είτε στην αναδίπλωση σε μια άμυνα για να αντέξουμε την άνοδο του νέου ΠΑΣΟΚ στην εξουσία. Εμείς λέμε ότι είμαστε μέσα στην εξέλιξη μιας πολιτικής κρίσης, που δεν έχει ακόμη προδιαγεγραμμένη πορεία και η οποία περιλαμβάνει ως επόμενη στιγμή την «πρόσκρουση» της Αριστεράς με το ερώτημα της εξουσίας. Αυτή η πρόσκρουση θα πάρει τη μορφή είτε μιας κυβέρνησης με συμμετοχή του ΣΥΡΙΖΑ που θα φέρει στο προσκήνιο όλες τις αντιφάσεις και τα κενά της δεξιάς στροφής απέναντι στον ούτως ή άλλως εκβιασμό από τους δανειστές αλλά και απέναντι στις προσδοκίες των λαϊκών στρωμάτων, είτε της αποτυχίας ανόδου στην κυβερνητική εξουσία, που θα σημαίνει ταυτόχρονα τη συνέχιση της καταστροφικής πολιτικής αλλά και το βάθεμα της πολιτικής κρίσης.

Μια τέτοια συγκυρία, στη μία ή την άλλη παραλλαγή της, και προφανώς με διαφορετικές αφετηρίες και δυσκολίες σε κάθε περίπτωση, θα διαμορφώσει αντικειμενικά νέα περιθώρια παρέμβασης, νέες αντιθέσεις, νέες δυναμικές, για μια Αριστερά που πραγματικά θέλει να αναμετρηθεί με τις ανατρεπτικές και προοπτικά επαναστατικές δυνατότητες της εποχής.

Με αυτή την έννοια, για εμάς το δίλημμα δεν είναι εάν θα πάμε με μια γραμμή προσκόλλησης στο ΣΥΡΙΖΑ και απεμπόλησης όλων των κρίσιμων προγραμματικών οριοθετήσεων που η ίδια η δυναμική της συγκυρίας ανέδειξε, ούτε εάν θα προετοιμαστούμε από τώρα για μια μακρά περίοδο «εκμαυλισμού του λαού» από το «νέο ΠΑΣΟΚ» - εκτός των άλλων γιατί η ιστορία, συνήθως, δεν επαναλαμβάνεται - αλλά εάν θα μπορέσουμε να παρέμβουμε αποτελεσματικά μέσα σε μια πρωτότυπη συγκυρία, όπου η ελπίδα και η απογοήτευση θα συγκρούονται, όπου νέες προκλήσεις θα προκύπτουν και νέες προγραμματικές αλλά και κινηματικές απαντήσεις θα καθίστανται επιτακτικές. Είναι μια συγκυρία στην οποία μια μετωπική Αριστερά του άλλου δρόμου, μια Αριστερά της σύγχρονης σοσιαλιστικής προοπτικής θα μπορεί να αποτελέσει τον καταλύτη πολύ ευρύτερων εξελίξεων, όχι ως φορέας ενός «γενικού πολιτικού λόγου», ούτε ως απλή προεκλογική προπαγάνδα, αλλά μέσα από τη δράση της, από τώρα συνδυάζοντας συγκεκριμένες δράσεις, παρεμβάσεις και επεξεργασίες, με στρατηγικές πρωτοβουλίες και παρεμβάσεις.

Και με αυτό τον τρόπο μπορούμε να δούμε όλες τις επείγουσες προκλήσεις για το επίμονο

διάστημα

Πρώτον, πρέπει να δούμε πώς μπορεί να προχωρήσει σήμερα, με όλες τις δυσκολίες της περιόδου, ο παρατεταμένος λαϊκός πόλεμος με δεδομένο το βάρος της αποκαρδίωσης και τη φθορά της παρατεταμένης εξαθλίωσης. Αυτό δεν σημαίνει μια εύκολη έξοδο από τα κοινωνικά κινήματα προς το κεντρικό πολιτικό (κάτι που π.χ. κάνει ο ΣΥΡΙΖΑ με τη λογική της αναμονής των εκλογών ως λύσης για κάθε πρόβλημα) αλλά ούτε και έναν κινηματισμό που μένει απλώς σε μια γενικόλογη επίκληση της γενικής απεργίας. Σημαίνει ότι αναμετρίομαστε με την ανάγκη για σχεδιασμένες παρεμβάσεις, για εντοπισμό των πεδίων που μπορούν να δώσουν μεγάλα κινήματα, για πολιτική και οργανωτική προετοιμασία, και για αναζήτηση νέων μορφών κινηματικής παρέμβασης.

Αυτό σημαίνει να δούμε τι μπορεί να γίνει με τη νεολαία, ιδίως τη μαθητική που βρίσκεται σε συνθήκη πρωτοφανούς αποκλεισμού και απόρριψης, χώρο που μπορεί να δώσει εκρήξεις· αυτό σημαίνει να δούμε με τι τρόπο μπορεί να συνεχιστεί το μέχρι τώρα νικηφόρο αντάρτικο του δημοσίου ενάντια στην αξιολόγηση· να δούμε τα πρώτα δειλά βήματα ανασυγκρότησης συνδικαλιστικών πρακτικών σε χώρους όπως την COSCO αλλά και όλη τη μεγάλη μάχη ενάντια στη νέα αντισυνδικαλιστική νομοθεσία· να δούμε την κεντρικότητα της αλληλεγγύης και όλων των πρακτικών που τώρα δοκιμάζονται· να δούμε τη σημασία της μάχης για δάση παραλίες και ελεύθερους χώρους, που έδειξε με τη μίνι αναδίπλωση της κυβέρνησης για τον αιγιαλό και ότι μπορεί να είναι νικηφόρο· να δούμε πώς μπορούμε, ξεκινώντας με τις κινητοποιήσεις του αντιφασιστικού Σεπτέμβρη, να κλιμακώσουμε την πάλη ενάντια στους φασίστες, αλλά και μη ξεχνώντας ότι κάθε βήμα που κάνουμε για την οικοδόμηση της αγωνιστικής ενότητας των ίδιων των λαϊκών τάξεων είναι και βήμα για την απόσπαση δυνάμεων από τους φασίστες· να προετοιμαστούμε για αυτές τις μάχες με την πλήρη επίγνωση ότι θα είναι δύσκολες, θα έχουν κόστος, θα έχουν και πωγωνίσματα, αλλά και ταυτόχρονα θα ανοίγουν και το δρόμο για να αποκατασταθεί η αυτοπεποίθηση των λαϊκών τάξεων, στην πραγματικότητα το ίδιο το «πολιτικό οξυγόνο» οποιασδήποτε πραγματικά μαχητικής Αριστεράς.

- Δεύτερον, να δούμε πώς μπορεί να υπάρξει πραγματικό προγραμματικό βάθεμα και επεξεργασία. Αυτό δεν έχει μόνο κάποια «εργαλειακή» αξία, αλλά είναι και κομμάτι του ίδιου του κοινωνικού και πολιτικού συσχετισμού δύναμης. Όσο περισσότερο ευρύτερα κομμάτια των λαϊκών τάξεων πείθονται ότι τα πράγματα μπορούν να λειτουργήσουν αλλιώς, ότι μπορεί να υπάρξει μια άλλη κοινωνική πραγματικότητα ακόμη και μετά από τη ρήξη με το χρέος και το ευρώ, τόσο πιο πολύ θα σφυρηλατείται ένα σύγχρονο ιστορικό μπλοκ. Ας μην ξεχνάμε ότι το επόμενο διάστημα μεγάλα ερωτήματα θα ανοίξουν ξεκινώντας από την

αναδιάρθρωση του ελληνικού χρέους, ή ας δούμε τη συζήτηση που άνοιξε σε σχέση με την Αργεντινή. Ας θυμηθούμε τους εκβιασμούς για το ευρώ κ.λπ. Απέναντι σε αυτό απάντηση δεν είναι προφανώς η διαρκής συμμόρφωση του ΣΥΡΙΖΑ, ούτε, όμως, και η απλή αναπαραγωγή των «5 σημείων» ή η γενικόλογη επίκληση του εργατικού ελέγχου ή της «αντικαπιταλιστικής ανατροπής». Χρειάζεται βάθεμα, επεξεργασία, σύνδεση του άμεσου με το στρατηγικό, αξιοποίηση της εμπειρίας και των τωρινών πειραμάτων. Χρειάζεται να έχουμε έναν λεπτομερή και πειστικό «οδικό χάρτη» για την έξοδο από το ευρώ και την ΕΕ, τη διαγραφή του χρέους, την παραγωγική ανασυγκρότηση. Χρειαζόμαστε πειστικές απαντήσεις για ζητήματα όπως η ενέργεια ή η διατροφική αυτάρκεια. Χρειαζονται νέες επεξεργασίες για την αναγκαία Συντακτική Διαδικασία και τις κρίσιμες θεσμικές ανατροπές και ρήξεις, αλλά και για να δείξουμε πώς μπορεί να υπάρξει μια άλλη ποιότητα δημοκρατίας. Χρειάζεται προετοιμασία για το κόστος που θα έχει αυτή η προσπάθεια, για τους εκβιασμούς και τις πιέσεις από τους ιμπεριαλιστικούς μηχανισμούς, για τις απαιτήσεις υπεράσπισης ή άμυνας οποιουδήποτε εγχειρήματος μετασχηματισμού. Σημαίνει προετοιμασία του λαού για το ενδεχόμενο ιμπεριαλιστικών επεμβάσεων ή και αναγκαστικά βίαιων εσωτερικών συγκρούσεων. Αυτό για εμάς είναι κομβικό και θα επιμείνουμε, κόντρα στο ρεύμα του πρακτικισμού και του εμπειρισμού, να δουλεύουμε σε αυτή την κατεύθυνση.

- Τρίτον, χρειάζεται πάλι για έναν άλλο συσχετισμό μέσα στην Αριστερά. Και αυτό δεν μπορεί παρά να σημαίνει σήμερα την ανάγκη για έναν άλλο τρίτο πόλο μέσα στην Αριστερά, τον πόλο του άλλου δρόμου, τον πόλο της σύγχρονης επαναστατικής στρατηγικής και της σοσιαλιστικής προοπτικής, τον πόλο που θα προσπαθήσει να συγκεφαλαιώσει το κεκτημένο της αντικαπιταλιστικής ανάγνωσης της συγκυρίας με τις κοινωνικές και κινηματικές δυναμικές που βγήκαν στο προσκήνιο και σε αυτή τη βάση να αναμετρηθεί με το ερώτημα της εξουσίας και της ηγεμονίας, όχι από τη σκοπιά ιδεοληψιών αλλά από η σκοπιά μιας στρατηγικής που θα επενδύει πραγματικά στις επαναστατικές δυνατότητες της εποχής. Αυτός ο πόλος, για να μπορεί να παίξει αυτό το ρόλο δεν μπορεί παρά να είναι συνάντηση διαφορετικών ρευμάτων και ευαισθησιών στη βάση των αναγκαίων πλευρών του αναγκαίου μεταβατικού προγράμματος και στοιχείων μιας σύγχρονης επαναστατικής στρατηγικής: της αντικαπιταλιστικής Αριστεράς, τμημάτων του ρεφορμισμού που ριζοσπαστικοποιούνται, αγωνιστών από τα κινήματα.

Αυτή είναι και η ουσία της συζήτησης για τη «μετωπική συμπόρευση». Και αυτή είναι η μεγάλη ευθύνη που πήραν άλλες τάσεις μέσα στην ΑΝΤΑΡΣΥΑ όταν δεν οδήγησαν στην αποτυχία της συμπόρευσης. Με αυτή την έννοια το ερώτημα δεν είναι οι διάφορες ιδεοληψίες περί του κινδύνου «συνεχούς με το ΣΥΡΙΖΑ» ή για τη θέση που θα έχει η διατύπωση για την έξοδο ΕΕ στη σειρά των αιτημάτων. Το ερώτημα είναι εάν η ΑΝΤΑΡΣΥΑ,

αυτό το σημαντικό και ελπιδοφόρο πείραμα, που έκανε τα πρώτα βήματά του μέσα στη φωτιά της μάχης του Δεκέμβρη του 2008, που προσπάθησε να βάλει τέλος σε ένα παρελθόν διάσπασης και κατακερματισμού της αντικαπιταλιστικής Αριστεράς, μπορεί, μέσα στις μεγάλες μάχες που είναι μπροστά μας, και με δεδομένη την αδιαμφισβήτητη συνεισφορά της σε όλες τις μεγάλες μάχες, να αποτελέσει τον καταλύτη για έναν τέτοιο πόλο, στην πραγματικότητα να κάνει το βήμα από την ενότητα της αντικαπιταλιστικής Αριστεράς, στην ανασύνθεση της Αριστεράς της σύγχρονης επαναστατικής προοπτικής, δηλαδή μιας σύγχρονης ενωτικής μετωπικής Αριστεράς του άλλου δρόμου.

Εμείς σε πείσμα όλων των καλοθελητών και όλων όσων θέλουν μια ΑΝΤΑΡΣΥΑ καθηλωμένη, φοβική και αυτάρεσκη ταυτόχρονα, μια ΑΝΤΑΡΣΥΑ που δεν θα αναμετρίεται με τις ιστορικές ευκαιρίες, λέμε ότι αυτός είναι ο δρόμος για μια ΑΝΤΑΡΣΥΑ που θα δικαιώνει το σκοπό της, για την ΑΝΤΑΡΣΥΑ που πραγματικά χρειαζόμαστε.

Να το πούμε και διαφορετικά. Δεν είναι δυνατό να αλλάξουν όλα τα πράγματα γύρω μας, να ζούμε κοσμοϊστορικές ανατροπές και μια βίαιη αλλαγή κοινωνικού παραδείγματος γύρω μας και να μην έχουμε δει και μια αντίστοιχα μεγάλη αλλαγή στην Αριστερά. Χρειαζόμαστε μια αλλαγή παραδείγματος μέσα στην Αριστερά και ιδίως την αντικαπιταλιστική, μια πραγματική πολιτιστική επανάσταση: με νέα δημοκρατική κουλτούρα ικανή να υποδεχτεί τις δυναμικές από τους αγώνες, με αναβαθμισμένη συντροφικότητα, με πραγματική προγραμματική δουλειά αντί για τον εμπειρισμό ή την πολιτική θεολογία, με θεωρητική συζήτηση και όχι με θεωρητική τεμπελιά, με γραμμή μαζών μέσα στο κίνημα, με τόλμη στην αναμέτρηση με το ερώτημα της εξουσίας και της ηγεμονίας.

Θέλουμε μια Αριστερά που να βάλει επιτέλους την τελεία στην αφήγηση της ήττας, του σεχταρισμού, της φοβικής υποχώρησης και τολμηρά να ψηλαφίσει τις αντιστάσεις, τις εξεγέρσεις αλλά και τις ευκαιρίες μιας νέας εποχής. Σε αυτή την υπόθεση τάσσεται η Αριστερή Ανασύνθεση, σε αυτή την κατεύθυνση δουλεύουμε, αυτή την αλλαγή παραδείγματος θέλουμε να δοκιμάσουμε και στο εσωτερικό μας, σε αυτό θέλουμε να συμβάλει και η Συνδιάσκεψή μας.

Πηγή: ektosgrammis.gr